

Puls

INTERVJU ŽELJKA CVIJANOVIĆ, MINISTARKA ZA EKONOMSKE ODNOSI I REGIONALNU SARADNJU RS

EU treba da se odrekne OHR

Ako bi se u procjeni da određena lica krše, na primjer, Dejtonski sporazum uzimalo u obzir i mišljenje visokog predstavnika, to bi onda pokazalo da Evropska unija nije ni spremna ni sposobna da se odrekne OHR

Odlukom da upotrijebi određene restriktivne mjere protiv svih pravnih i fizičkih lica čije djelovanje, navodno, ugrožava suverenitet, teritorijalni integritet, ustavni poredak i međunarodno lice BiH, Savjet ministara EU očigledno nastoji da pribavi nova ovlaštenja u odnosu prema BiH.

Mišljenje je ovo ministarke za ekonomske odnose i regionalnu saradnju Republike Srpske, Željke Cvijanović, koja je u intervjuu "Fokusu" navela da za takva ovlaštenja EU nema mandat, te da zato ovakav potez predstavlja novinu u odnosu Evrope prema trećim zemljama.

FOKUS: Da li je ovdje riječ o novim metodima?

CVIJANOVIĆEVA: Evropska unija je i ranije, kao i sada, raspolagala mehanizmima kojim je mogla da putem različitih mjera sankcioniše pojedince ili privredne subjekte za koje su države članice zajednički procijenile da, na primjer, u bezbjednosnom smislu predstavljaju prijetnju prostoru EU. Takvim mjerama može da se ograniči sloboda kretanja, odnosno njima bi se uskratio pristup, to jeste ulazak na njen prostor i kretanje po tom prostoru. S druge strane, sankcije mogu da budu i ekonomskog karaktera, jer je moguće da Unija donese mjere putem kojih će biti zamrznuta imovina ili onemogućene poslovne operacije na njenoj teritoriji određenim fizičkim i pravnim licima iz trećih država. Takvim mjerama Unija može, a mogla je i ranije, da manifestuje i svoj politički odnos prema određenoj državi nečlanici. Dakle, u tom smislu, s obzirom da već od ranije postoje različiti mehanizmi sankcionisanja, ovo ne predstavlja nikakvu posebnu novinu i BiH se tu nalazi u ravni sa ostalim trećim državama. Konkretno definisana odluka, koja podrazumijeva mogućnost aktiviranja takvih mjera protiv fizičkih i pravnih lica iz BiH, u slučaju ugrožavanja teritorijalnog suvereniteta

BiH, njenog međunarodnog subjektiviteta ili Dejtonskog sporazuma, ipak, predstavlja novost.

FOKUS: Šta je to što je novo i u kojem smislu je tako definisana odluka kojom se tretira BiH specifična?

CVIJANOVIĆEVA: Prvo, novost je u tome što na ovaj način EU očigledno nastoji da sebi pribavi ovlaštenja u odnosu na BiH, za koju, u stvari, nema nikakav mandat. Njen stvarni mandat uokviren je pravnim aranžmanom, koji se zove Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Ova nova odluka kojom se tretira BiH višestruko je problematična. Pored toga što se ovdje radi o krajnje čudnom proširenju mandata EU u odnosu na BiH, mislim da ovakav odnos prema BiH može samo da oteža njeno pridruživanje Evropskoj uniji, a ne da ga ubrza ili olakša.

FOKUS: Na koji način ovakve mjere mogu da otežaju proces pridruživanja?

CVIJANOVIĆEVA: Prvenstveno zato što proces pridruživanja, koji je po definiciji postavljen na pravne osnove, može veoma lako upasti u zamku pravne proizvoljnosti ili pravne nesigurnosti. To bi bio još jedan novi apsurd, uz nekoliko postojećih, koji bi bio karakteristika procesa evrointegracija u BiH. Osim toga, ako bi se u procjeni da određena lica krše, na primjer, Dejtonski sporazum, uzimalo u obzir i mišljenje visokog predstavnika, to bi onda pokazalo da Evropska unija nije ni spremna ni sposobna da se odrekne OHR, odnosno da nije u stanju da vodi ovaj proces na osnovu postojećeg ugovornog aranžmana. Mogli bismo se zapitati da li bi eventualna primjena takvih mjera zaista učvrstila naše evropsko uvjerenje i opredjeljenje, a mogla bi pokrenuti i bezbroj drugih pitanja.

FOKUS: Na primjer?

CVIJANOVIĆEVA: Pa, recimo, mogli bismo da postavimo pitanje koji Dejtonski sporazum

štitimo, odnosno ne smijemo da narušimo - onaj izvorni, ili ovaj koji je već modifikovan raznoraznim intervencijama međunarodne zajednice. Pa, mogli bismo, recimo i da se zapitamo da li bi se takvim mjerama ograničili dometi demokratije i izražavanja stava političkih stranaka na prostoru jedne države koja pretenduje na članstvo u EU i koja samim tim mora da funkcioniše na principima demokratije. Da li bi, recimo, bili sankcionisani političari koji zagovaraju centralizaciju BiH, jer je nju Dejtonski sporazum uspostavio kao krajnje decentralizovanu državu, pa su njihovi zahtjevi antidejtonski? Ili bi bili sankcionisani oni koji bi zagovarali rješavanje hrvatskog pitanja kroz reorganizaciju Federacije BiH ili kroz uspostavljanje trećeg entiteta? Ili oni političari koji bi zagovarali vraćanje izvornim dejtonskim principima? Koliko znam, u pojedinim članicama EU vodi se veoma živa debata, vrlo legitimna i u skladu s proklamovanim principima demokratije i političkog izražavanja, o svim unutrašnjim pitanjima i niko im još zbog toga nije zaprijetio, na primjer, izbacivanjem iz članstva EU ili nekom drugom sankcijom.

FOKUS: Evropska unija ipak ima pravo da postavlja političke uslove pred države kandidate i potencijalne kandidate i diskreciono pravo da sama procijeni kad su ti, kao i drugi propisani uslovi, ispunjeni, zar ne?!

CVIJANOVIĆEVA: Naravno da ima. Treba, svakako, imati u vidu da EU, kad procjenjuje napredak određene države na putu pridruživanja Uniji, koristi ranije definisani set kriterijuma u kojim su sadržani uslovi političkog, pravnog, administrativnog i ekonomskog karaktera. To znači da Unija, između ostalog, procjenjuje i političku situaciju u toj državi, i to je već poznata stvar, i u tom smislu i daje određene preporuke da bi se država približila standardima

Srpska spremna na saradnju

FOKUS: Postoji li mogućnost da se stvari dovedu u red i da BiH uspije da u bližoj budućnosti ispuni uslove za podnošenje aplikacije za članstvo i dobije status kandidata?

CVIJANOVIĆEVA: Spremnost Republike Srpske postoji. Ona je manifestovana više puta kroz razne prijedloge za rješavanje otvorenih pitanja u procesu pridruživanja. Konkretno aktivnosti koje se provode na nivou Vlade Republike Srpske i njenih ministarstava su na liniji izražene opredijeljenosti za proces evropskih integracija.

EU. Međutim, tačno se zna na šta se odnose takvi uslovi - na funkcionisanje parlamentarne demokratije, poštovanje ljudskih prava, poštovanje principa pravne države i slično. Takođe, Unija može da postavi ne samo opšte već i određene specifične političke uslove. Takva je, na primjer, obaveza država izniklih na prostoru bivše Jugoslavije da saraduju sa Haškim tribunalom, a Evropska unija kvaliteta te saradnje takođe uzima kao parametar za ocjenu napretka u približavanju EU. Ništa od toga nije sporno ukoliko se krećemo u utvrđenim okvirima, koji su tipični za proces pridruživanja. Problem nastaje onda kad se skroje uslovi ili zahtjevi koji odražavaju ili proizvođe nedosljednost, konfuziju i lutanje u procesu integracija.

FOKUS: Kako je moguće da postoji nedosljednost i lutanje ako je taj odnos, kao što kažete, pravno utemeljen i uslovi su jasno precizirani?

CVIJANOVIĆEVA: Fokus je očigledno pomjeren. Trebalo je da EU i BiH ulože napor da se dođe do rješavanja pojedinih

načnih pitanja koja se javljaju kao problem u provođenju obaveza koje proističu iz Privremenog sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. To su već poznati problemi u vezi s primjenom odluke Suda u Strazburu u slučaju "Sejdić i Finci protiv BiH". Zatim, pitanje usvajanja evropskih pravila kojima se reguliše dodjeljivanje, kontrola i povrat nepropisno dodijeljenih državnih pomoći privrednim subjektima. Isto tako i pitanje popisa. U međuvremenu, trebalo je zatvoriti OHR i evropski put BiH učiniti istinski evropskim. Svaki put kad smo bili blizu rješenja, zatrpavani smo raznim novim i veoma krupnim zahtjevima. Pokretane su razne međunarodne inicijative za promjenu Ustava, kojima se nastojalo doći do temeljne reorganizacije BiH. Ovo je, očigledno, bila nemoguća misija. Posljednjom odlukom EU o mogućnosti aktiviranja mjera protiv lica u BiH ponovo se fokus premješta sa stvarnih potreba integracionog procesa na jedan novi teren. Mislim da to predstavlja dodatni problem.

D. MAJSTOROVIĆ

Nema odustajanja

FOKUS: Da li ovakva situacija otežava provođenje takvih aktivnosti vašeg ministarstva i cijele vlade?

CVIJANOVIĆEVA: Da i ne. Na jačanju kapaciteta se kontinuirano radi, bez obzira na prisutna opterećenja. Sad je već iskristalisana jedna grupa ljudi koja ima potpunu svijest o samom procesu integracija i koracima koji se u tom procesu moraju preduzimati. S druge strane, postoje i opterećenja i brojni otežavajući faktori. Oni su vezani uglavnom za činjenicu da evropski put BiH nije koncipiran tako da se svaki nivo vlasti usmjeri na obaveze koje su za njega relevantne u procesu pridruživanja, već se stalno nastoji da se odgovornost za ovaj proces prebaci isključivo na nivo BiH. To je nemoguće, jer se i u procesu integracija, kao i u bilo kojoj oblasti, aktivnosti moraju voditi u skladu sa ustavnim nadležnostima, a koordinacija može da se vrši s nivoa zajedničkih organa.